

STORTINGET

Representantforslag 279 S

(2025–2026)

fra stortingsrepresentantene Marthe Hammer og Kirsti Bergstø

Dokument 8:279 S (2025–2026)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marthe Hammer og Kirsti Bergstø om å nedsette en forskjellskommisjon

Til Stortinget

Bakgrunn

Forskjellene øker i Norge. Ulikheten i Norge er større enn den har vært på 100 år. Dette er en utvikling som truer grunnleggende verdier i det norske samfunnet. Små forskjeller har historisk vært en av Norges viktigste styrker og har bidratt til høy tillit, god økonomisk utvikling og et sterkt demokrati. Når forskjellene øker, svekkes disse kvalitetene.

Økende ulikhet har negative konsekvenser for folks livskvalitet, for tillit og samhold i samfunnet og for produktiviteten i næringslivet. Store økonomiske forskjeller gir enkelte grupper langt mer makt og innflytelse enn andre. Det utfordrer prinsippet om like muligheter og likeverd. Samtidig ser man at en vanlig inntekt i stadig mindre grad er tilstrekkelig for å sikre grunnleggende behov som bolig, særlig i pressområder. Ulikheten gjør det også vanskeligere å bekjempe fattigdom og svekker sosial mobilitet.

Forskjellene i Norge handler ikke bare om inntekt og formue, men også om tilgang til velferdsgoder, helse, utdanning, arbeid og politisk innflytelse. Ulikhet i muligheter kan forplante seg mellom generasjoner og dermed svekke sosial mobilitet. Dette utfordrer den norske modellen, der alle skal ha reelle muligheter til å skape seg gode liv uavhengig av bakgrunn.

Forslagsstillerne mener på denne bakgrunn at det er behov for en helhetlig og kunnskapsbasert gjennomgang av ulikhet i Norge. En offentlig utredning kan gi et bedre grunnlag for politikktutforming ved å kartlegge utviklingen, identifisere drivkrefter bak økende ulikhet og foreslå treffsikre tiltak.

Det foreslås derfor å nedsette en bredt sammensatt forskjellskommisjon. Utvalget skal ha høy faglig kompetanse og inkludere relevante samfunnsaktører, herunder partene i arbeidslivet, forskningsmiljøer og organisasjoner som representerer ulike grupper i samfunnet.

Utvalget skal blant annet kartlegge

- ulikhet i formue
- ulikhet i inntekt
- ulikhet i mulighet til å få seg trygg bolig
- ulikhet mellom by og distrikt
- ulikhet mellom arbeidstakere og folk som står utenfor arbeidslivet
- ulikhet i mulighet til å drive politisk påvirkning
- ulikhet i helse
- omfang av fattigdom i Norge

Utvalget kan gå inn på flere områder, om de finner det relevant. Utvalget skal videre beskrive hvilke samfunnsmessige konsekvenser ulikheten har, herunder for demokratiet, næringslivet, økonomisk utvikling, tiliten i samfunnet, levekår og oppslutningen om velferdsstaten.

Utvalget skal foreslå tiltak for å

- redusere ulikhet i formue og inntekt, slik at Norge blir et av landene i Europa med lavest reell ulikhet

- gjøre skattesystemet progressivt for alle, ved at skatteprosenten stiger gjennom hele inntektsfordelingen
- sikre at en vanlig jobb er nok til å kunne kjøpe seg bolig i alle deler av landet
- utjevne forskjeller mellom by og distrikt
- forebygge at det å havne utenfor arbeidslivet gir fattigdom
- motvirke at innbyggere med mye penger har større mulighet til å påvirke politikken enn andre borgere
- redusere fattigdom i Norge
- sørge for at tiltak i krisetider bidrar til å minske økonomiske forskjeller

Utvalget skal sikre bred involvering fra relevante aktører og gjennomføre arbeidet i tråd med utredningsinstruksen. Arbeidet skal være åpent og bidra til offentlig debatt om ulikhetens utvikling og konsekvenser.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber regjeringen nedsette et utvalg som skal beskrive omfanget av ulikhet i Norge og foreslå tiltak og virkemidler for å redusere dette.

21. april 2026

Marthe Hammer

Kirsti Bergstø